

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Олемской А. И. Трехпараметрическая кинетика фазового перехода / А. И. Олемской, А. В. Хоменко // Журнал экспериментальной и теоретической физики. – 1996. – Т. 110, вып.6(12). – С. 2144 – 2167.
2. Lorenz E. N. Deterministic nonperiodic flow / E. N. Lorenz // Journal of Atmospheric Science. – 1963. – Vol. 20. – P. 130–141.
3. Хакен Г. Синергетика. / Г. Хакен; пер с англ. – М.: Мир, 1980. - 406 с.

РЕЗЮМЕ

В статті розглядається застосування синергетичної математичної моделі Лоренца для прогнозування тенденцій поведінки експорту і ВРП при зміні рівня інвестицій в економіку прикордонного регіону, що входить до складу євро регіону.

Ключові слова: модель Лоренца, експорт, ВРП, іноземні інвестиції, євро регіон.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается использование синергетической математической модели Лоренца для прогнозирования тенденций поведения уровня экспорта и ВРП при изменении уровня инвестиций в экономику приграничного региона, входящего в состав евро региона.

Ключевые слова: модель Лоренца, экспорт, ВРП, иностранные инвестиции, евро регион.

SUMMARY

The article is dedicated to the usage of the synergetic mathematic model of Lorence for predicting the behavior tendencies of export and Regional Produce as an answer for changing the foreign investments into the economy of the frontier regions, included into the euro regions.

Keywords: Lorence model, export, Regional product, foreign investments, euroregion.

РЕГІОНАЛЬНІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ІНТЕРЕСИ АКТОРІВ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Орхова Т.В., д.е.н., професор кафедри «Міжнародна економіка», зав. кафедрою «Прикладна економіка» Донецького національного університету

Смельянова Н.А., здобувач кафедри «Міжнародна економіка» Донецького національного університету

Характерною рисою сучасного міжнародного простору є його організаційно-структурний характер. Міждержавні стосунки, зіткнення національних інтересів, вирішення існуючих протиріч завжди включають у дію систему міжнародних організацій та міжнародно-правових режимів глобального, регіонального чи субрегіонального рівнів. Новий економічний світоустрій породжує і підтримує у тривалій динамічній рівновазі своєрідну ситуацію двовладдя. Державам із ще недавно окресленими межами суверенітетів доводиться поступово спочатку в економічній, а потім і в політичній сфері поділяти владу з наддержавними інститутами і транснаціональними компаніями і ФПГ, що об'єктивно відображають тенденцію інтернаціоналізації економіки. Глобалізація світової економіки об'єктивно послаблює можливості держав регулювати діяльність таких суб'єктів та носіїв цього процесу, як ТНК.

На сучасному етапі розвитку світової економічної системи формування конкурентних стратегій ТНК одним із концептуальних положень є концепція глобального управління у трикутнику «ТНК – держави – міжнародні організації», складові якого являють собою рівновеликі сили, що у разі відсутності взаємовигідної співпраці здатні суттєво зашкодити одна одній, а отже, світоцілісності в цілому.

Істотний вклад у дослідження даних питань зробили такі українські учені-економісти, як Д. Лукьяненко, Ю. Макогон, В. Новицький, Ю. Пахомов, О. Рогач, В. Чужиков та інші.

Метою даної роботи є ідентифікація регіональних інтеграційних інтересів акторів транснаціоналізації глобальної економічної системи.

Розвиток регіональних процесів економічної інтеграції за своєю природою та наслідками є важливим чинником стимулювання міжнародної підприємницької діяльності. Даний ефект досягається завдяки ряду чинників: зниження бар'єрів для руху товарів, послуг, капіталу, трудових ресурсів, технологій та ноу-хау стимулює створення спільних підприємницьких структур, розвиток кооперативних зв'язків, прискорює обіг коштів, скорочує витрати виробництва; наслідком зростання обсягів операцій стає ефект економії на масштабах; вільний доступ структури регіональної фрагментації міжнародного поділу праці підвищує ефективність діяльності міжнародних підприємницьких структур; гармонізація національних правових систем, зовнішньоекономічної та внутрішньої економічної політики знижує ризики діяльності; відкриття ринків державних замовлень створює нові можливості розвитку підприємницької діяльності [1].

Результати функціонування найбільших інтеграційних об'єднань свідчать, що на користь національних і міжнародних компаній складалася певна послідовність інтеграційних процесів. Насамперед вирішувалися питання інвестицій (проблеми введення національного режиму, забезпечення гарантованої адекватності міжнародним договорам, надійній гарантії інвестицій від націоналізації), сфери послуг, торгівлі.

Пожвавлення міжнародної торгівлі, розширення ринків збуту, збільшення потоку інвестицій стимулювали реорганізацію виробництва. При цьому інтеграційні процеси сприяли реалізації всіх трьох переваг іноземних інвестицій: придбанню власності, інтернаціоналізації виробництва і раціональному розташуванню підприємств на території інтеграційних об'єднань.

До основних чинників, сприяючих об'єднанню фірм у рамках економічної інтеграції, можна віднести ефект масштабу виробництва; взаємний обмін технологіями; використання переваг місцезростання підприємств; розширення асортименту продукції для повного задоволення попиту місцевих споживачів; можливості збільшення витрат на НДДКР; концентрація каналів збуту; використання трансфертних ціл; отримання доступу до державних замовлень; зростання можливостей науково-технічного прогресу; скорочення транспортних витрат за рахунок внутрішньофірмового розподілу перевезень.

Регіональні угоди про вільну торгівлю дозволяють здійснювати торговельні операції, що не попадають під режим найбільшого сприяння. Установлення загального зовнішнього тарифу чинить на ПІІ вплив, подібний до впливу використання тарифів однією країною проти інших для захисту привабливого внутрішнього ринку і який виявляється у припливі інвестицій, що дозволяють обійти торговельні бар'єри. Єдине розходження – це те, що такий вплив більш значущий через більш значний обсяг внутрішнього регіонального ринку. Тому в даний час багато регіональних угод повинні переглядатися з урахуванням оцінки впливу цих торговельних заходів на інвестиційні рішення.

Двосторонні інвестиційні угоди (ДІУ) дотепер мали найбільше практичне значення в регулюванні міжнародних потоків ПІІ. Уже понад сорок років країни укладають ДІУ з метою захисту і заохочення іноземних інвестицій. Історично розвинуті країни поклалися на ДІУ як на механізм забезпечення захисту для їх інвестицій у країнах, що розвиваються, у той час як останні стали укладати ДІУ для залучення ПІІ. У сучасних умовах у деяких випадках підписання ДІУ країною-імпортером капіталу є умовою для зниження політичного ризику, у чому хоче бути упевнена країна, яка експортує капітал.

Таким чином, для багатьох країн ДІУ стали оптимальним рішенням під час відсутності універсальної міжнародної інвестиційної угоди. Незважаючи на те, що ДІУ укладаються з кінця 50-х років, їх широке використання країнами стало зовсім нещодавнім феноменом. Кількість таких угод виросла із менш ніж 400 на початку 90-х років до майже 2000 наприкінці 90-х років. Більшість таких договорів укладалася між розвинутими країнами, з одного боку, і країнами, що розвиваються, або країнами з перехідною економікою – з іншого. Однак останнім часом різко зростає частка ДІУ, укладених між самими країнами, що розвиваються, і між країнами, що розвиваються, і

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

країнами з перехідною економікою. Тим часом, на відміну від договорів про торгівлю і мореплавання, ДІУ рідко уклалися між розвинутими країнами.

При розгляді тенденцій укладання ДІУ по окремих регіонах складається така ситуація: найбільша кількість ДІУ укладена країнами Західної Європи, відбиваючи їх статус традиційних експортерів капіталу. Вони – учасники 732 угод. Із кінця 80-х років країни ПСЄ стали підписувати ДІУ з розвинутими країнами у великих кількостях, а після розвалу СРСР колишні республіки включилися в цей процес. Із 669 ДІУ, укладених країнами з перехідною економікою, 104 – між ними самими і 205 – із країнами, що розвиваються.

Більш яскравий вплив ДІУ на сучасні регіональні інвестиційні угоди продемонстровано положеннями про інвестиції в Договорі про Енергетичну Хартію, НАФТА, МЕРКОСУР, АСЕАН, ОЧЕС і Угодою про інвестиціях арабського капіталу в арабських державах. Усі вони несуть відбиток мережі ДІУ.

Паралельно з перетворенням ТНК із ряду країн, що розвиваються, та країн із перехідною економікою у провідних регіональних або глобальних гравців важливі поштовхи відбуваються в політиці з питань ПІІ і суміжної тематики як у розвинутих, так і в країнах, що розвиваються. Політика, яка активно проводиться державою, може впливати на спроможність країни отримувати віддачу відповідної інвестиційної діяльності. Із точки зору країни базування все більше країн, що розвиваються, і країн з перехідною економікою ідуть шляхом демонтажу обмежень щодо вивозу ПІІ. Незважаючи на те, що контроль за рухом капіталу в тій чи в іншій формі зберігається, щоб знизити ризик утечі капіталу або фінансової неспроможності, діючи обмеження головним чином спрямовані на обмеження не ПІІ, а інших міжнародних потоків капіталу. Пряма заборона на вивіз ПІІ зберігається лише в невеликій кількості країн, що розвиваються. Країни все ширше визнають потенційні переваги вивозу ПІІ.

Аналіз впливу інтеграційних процесів у рамках ОЧЕС – регіонального угруповання, в якому у зв'язку з різним ступенем економічного розвитку країн та їх інтеграції в інші інтеграційні угруповання і систему ГАТТ/СОТ, двосторонні зв'язки переважали над багатосторонніми, – показує, що при загальній динаміці до зростання припливу ПІІ, яка в цілому відповідає світовим тенденціям та тенденціям припливу ПІІ у країни Південно-Східної Європи, тісної залежності між потоками всередині угруповання не спостерігається (рис. 1).

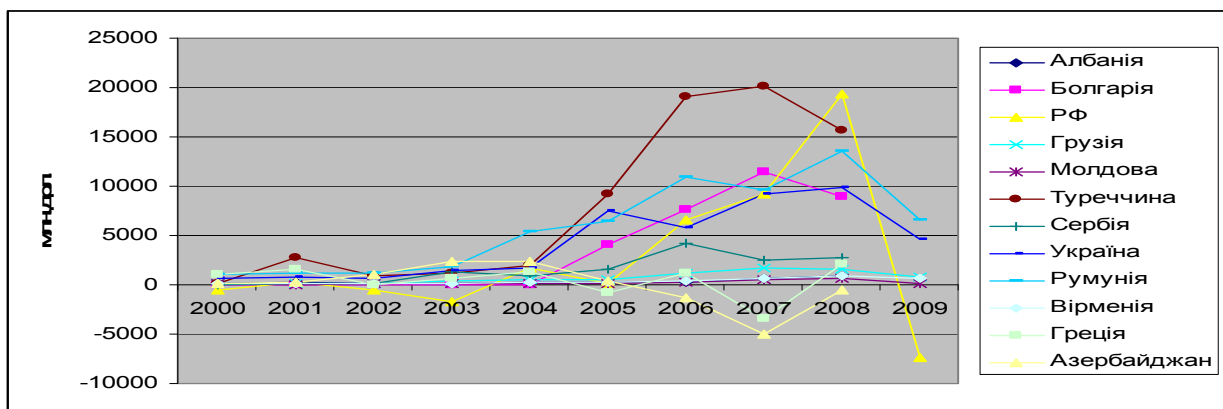

Рис. 1. Динаміка балансу ПІІ країн-членів ОЧЕС, 2000-2009 рр., млн. дол. [2]

У динаміці припливу ПІІ спостерігається високий ступінь залежності тільки між країнами з близьким рівнем економічного розвитку, ступенем інтеграції в інші інтеграційні угруповання та систему СОТ, територіальною близькістю (наприклад, між Грецією та Туреччиною; між Україною, Болгарією, Грузією, Російською Федерацією, Сербією) (табл. 1).

Проте, спостерігається чітка синхронна динаміка цього показника в Україні та Російській Федерації, обидві з яких характеризуються високою емкістю ринків та низьким ступенем внутрішнього конкурентного середовища, що сприяє прийняттю рішень із боку ТНК щодо інвестиційних форм експансії своєї діяльності, а також спільною історією реформування економічного, політичного та правового середовища діяльності суб'єктів господарювання (табл. 2).

У динаміці імпорту товарів і послуг навпаки спостерігається стійка тісна залежність по всіх країнах даного регіонального угруповання незалежно від різниці у їх рівні економічного розвитку, що характеризує орієнтацію торговельних форм експансії ТНК на цілі регіональні ринки, а також високий рівень розвитку внутрішньорегіональної торгівлі (рис.2, табл. 1).

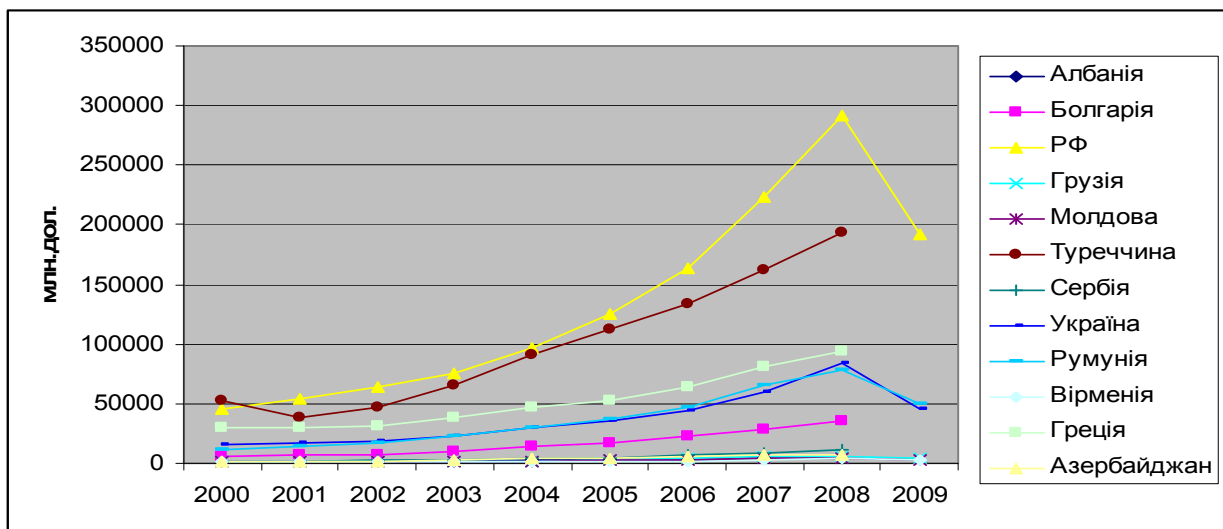

Рис. 2. Динаміка імпорту товарів країн-членів ОЧЕС, 2000-2009 рр., млн. дол. [2]

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Таблиця 1

Кореляційні матриці залежності між потоками ПІІ та імпортом товарів в країнах ОЧЕС

Баланс ПІІ											
	Албанія	Болгарія	РФ	Грузія	Молдова	Туреччина	Сербія	Україна	Румунія	Вірменія	Греція
Албанія	1										
Болгарія	0,324634	1									
РФ	0,856873	0,594604	1								
Грузія	0,822546	0,618038	0,997318	1							
Молдова	-0,42032	0,024841	-0,34091	-0,2897	1						
Туреччина	0,62244	-0,22696	0,336339	0,269969	-0,88363	1					
Сербія	0,461672	0,614742	0,811227	0,822871	-0,49764	0,221107	1				
Україна	0,798987	0,564402	0,973553	0,966848	-0,51241	0,430248	0,900593	1			
Румунія	0,969333	0,455628	0,934272	0,916876	-0,27198	0,432647	0,557497	0,856496	1		
Вірменія	0,859185	0,560206	0,92201	0,925134	-0,01846	0,15277	0,553817	0,809297	0,956525	1	
Греція	0,524079	0,142795	0,188709	0,124387	-0,66165	0,765704	0,025036	0,233122	0,337788	0,10235	1

Імпорт товарів											
	Албанія	Болгарія	РФ	Грузія	Молдова	Туреччина	Сербія	Україна	Румунія	Вірменія	Греція
Албанія	1										
Болгарія	0,990823	1									
РФ	0,998283	0,993028	1								
Грузія	0,967214	0,988056	0,970972	1							
Молдова	0,999237	0,992031	0,997032	0,966028	1						
Туреччина	0,73099	0,732178	0,69724	0,718429	0,746712	1					
Сербія	0,995304	0,988735	0,996699	0,976059	0,991381	0,686197	1				
Україна	0,990796	0,999245	0,994764	0,985161	0,991503	0,707434	0,989859	1			
Румунія	0,994195	0,998726	0,996665	0,986829	0,993593	0,713071	0,994906	0,998866	1		
Вірменія	0,98295	0,98302	0,986708	0,944536	0,986897	0,693471	0,970429	0,986458	0,981409	1	
Греція	0,941785	0,969664	0,938132	0,967345	0,950079	0,839567	0,928622	0,961314	0,957415	0,938737	1

Таблиця 2

Кореляційна матриця залежності між потоками ПІІ та імпортом товарів в Україні та Російській Федерації

	ROS ПІІ	ROS ІМ	UKR ПІІ	UKR ІМ
ROS ПІІ	1.000000	0.125171	0.962481	0.201771
ROS ІМ	0.125171	1.000000	-0.086166	0.995177
UKR ПІІ	0.962481	-0.086166	1.000000	-0.011831
UKR ІМ	0.201771	0.995177	-0.011831	1.000000

На основі кореляційно-регресивного методу аналізу з використанням ППП «E-views» та використовуючи дані статистичної звітності ООН і ЮНКТАД [2, 3] було проаналізовано залежності вивозу ПІІ із країни, експорту продукції від ряду макроекономічних показників по країнах ПСС та СНД: ввозу ПІІ в країну, експорту високотехнологічної продукції, зростання ВВП, національного доходу на душу населення, частки населення у працездатному віці, обсягу заробітної плати та компенсацій, які було сплачено робітникам, доданої вартості у промисловості, доданої вартості в секторі послуг, імпорту продукції та послуг, формування сукупного основного капіталу в країні.

Після оцінки моделей з фіксованим ефектом було отримано такі залежності:

$$Y2SEECIS = 50564,83044 + 0,6239856189 \times Y1SEECIS + 12,21067915 \times X2SEECIS - 0,3105345392 \times X5SEECIS + 0,300507243 \times X8SEECIS;$$

$$Y2RF = 4356,277661 + 0,6239856189 \times Y1RF + 12,21067915 \times X2RF - 0,3105345392 \times X5RF + 0,300507243 \times X8RF;$$

$$Y2UKRAINA = -7200,871079 + 0,6239856189 \times Y1UKRAINA + 12,21067915 \times X2UKRAINA - 0,3105345392 \times X5UKRAINA + 0,300507243 \times X8UKRAINA,$$

- де Y1 – ввіз ПІІ в країну (млн. дол. США);
 Y2 – вивіз ПІІ з країни (млн. дол. США);
 X2 – національний дохід на душу населення (дол. США);
 X5 – додана вартість у промисловості (% від ВВП);
 X8 – формування сукупного основного капіталу.

Тобто серед чинників, які було включено до аналізу, найбільш впливовішими на вивіз ПІІ з країн даного регіону є обсяги залученого іноземного капіталу, національний дохід на душу населення, відсоток виробленої доданої вартості у промисловості у ВВП, об'ясни формування сукупного основного капіталу, як складової потенціалу транснаціоналізації діяльності національних виробників.

Аналогічно було проаналізовано залежність експорту з країни від обсягу ввозу ПІІ, вивозу ПІІ, зростання ВВП, частки населення у працездатному віці від обсягу виробленої доданої вартості у промисловості, обсягу виробленої доданої вартості в послугах, імпорту у країну.

В результаті проведеної оцінки було отримано значущу залежність з найбільш вагомими чинниками, такими як: вивіз ПІІ, обсяг виробленої доданої вартості у промисловості, обсяг виробленої доданої вартості в послугах, імпорту у країну.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Залежності мають такий вигляд:

$$Y3SEECIS = -29901,95571 + 0,9001660301 \times Y2SEECIS + 0,9342821108 \times X5SEECIS - 0,2072637807 \times X6SEECIS + 0,3908035059 \times X7SEECIS;$$

$$Y3RF = -29901,95571 + 0,9001660301 \times Y2RF + 0,9342821108 \times X5RF - 0,2072637807 \times X6RF + 0,3908035059 \times X7RF;$$

$$Y3UKRAINA = -29901,95571 + 0,9001660301 \times Y2UKRAINA + 0,9342821108 \times X5UKRAINA - 0,2072637807 \times X6UKRAINA + 0,3908035059 \times X7UKRAINA;$$

де $Y3$ – експорт продукції та послуг із країни (% від ВВП);
 $X6$ – додана вартість в секторі послуг (% від ВВП);
 $X7$ – імпорт продукції та послуг (% від ВВП).

Таким чином, можливо зробити висновок, що для формування процесу узгодження цілей діяльності транснаціональних корпорацій з інтересами країн базування та країн-реципієнтів з метою запобігання можливим конфліктами між всіма сторонами оптимальна взаємодія ТНК з регіональними інтеграційними угрупованнями має будуватися на засадах дотримання вимог спільної торговельної політики та політики відносно руху товарів, послуг, осіб, капіталу, технологій, «ноу-хау» між державами-членами організацій; урахування при формуванні стратегії пріоритетів сільськогосподарської та промислової політики країн членів економічних регіональних організацій; дотримання вимог політики у сфері екологічної та соціальної безпеки у країнах-членах регіональних організацій; урахування у своїй діяльності пріоритетних напрямів розвитку співробітництва між країнами-членами регіональних організацій; надання пропозицій та консультацій щодо поліпшення інвестиційного клімату в країнах-членах регіональних угруповань.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Rugman A. M. Multinational Enterprises and Public Policy / A.M. Rugman, A. Verbeke.
2. World Development Indicators 2009 // <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/>
3. World Investment Report 2009. – New York and Geneva, 2009.

РЕЗЮМЕ

В работе с целью идентификации региональных интеграционных интересов актеров транснационализации глобальной экономической система проанализирована зависимость между торговыми и инвестиционными потоками внутри интеграционной группировки ОЧЭС.

Ключевые слова: экономико-математических методы, прямые иностранные инвестиции, транс национализация, ТНК.

РЕЗЮМЕ

В роботі з метою ідентифікації регіональних інтеграційних інтересів акторів транснаціоналізації глобальної економічної системи проаналізовано залежність між торговельними та інвестиційними потоками всередині інтеграційного угруповання ОЧЕС.

Ключові слова: економіко-математичних методи, прямі іноземні інвестиції, транс націоналізація, ТНК.

SUMMARY

In work for the purpose of identification of regional integration interests of transnationalisation actors in the global economic system is analysed dependence between trading and investment streams in integration group of BSEC.

Keywords: economic-mathematical methods, direct foreign investments, transnationalisation, multinational corporation.

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В АР КРЫМ

Саломатина Л.Н., д.э.н., зав. лабораторией, Институт экономики промышленности НАН Украины

Фортуци Д., Институт экономики промышленности НАН Украины, Италия

Автономная Республика Крым относится к наиболее инвестиционно привлекательным регионам Украины благодаря выгодному экономико-географическому положению полуострова, наличию природных ресурсов, значительного санаторно-курортного, промышленного и научного потенциала, развитой транспортной инфраструктуры и банковской системе, возможности легкого доступа на рынки Украины, стран СНГ, Европы и Азии.

В настоящее время в экономику республики наиболее активно вкладывают инвестиции предприниматели стран СНГ, Евросоюза, США, Кореи, ОАЭ и другие.

По состоянию на 1.04.2009г. в АР Крым поступило иностранных инвестиций на сумму 712,3 млн. долл. США, в том числе прямых инвестиций – 652,9 млн. долл. США, кредитов – 59,4 млн. долл. США [1].

Инвестиционной деятельности в АР Крым уделяется особое внимание при разработке проекта закона "Об Автономной республике Крым". Для создания благоприятного инвестиционного климата предполагается придать автономии статус территории приоритетного развития. Статус ТПР означает, что на данной территории функционирует особый, благоприятный для развития и инвестиций экономико-правовой режим и, в том числе, налоговые льготы для инвесторов

В проекте закона прописывается ряд приоритетов, определяющих отрасли экономики, необходимые для развития в Крыму. К таким отраслям отнесены санаторно-курортное лечение, рекреация и туризм, сельское хозяйство, альтернативная энергетика. Именно в этих отраслях предусматривается предоставление льгот для стратегических инвесторов.

К наиболее крупным и значимым проектам в санаторно-курортной отрасли можно отнести такие проекты, как

"Строительство ЗАО "Готель "Ореанда" автоматотрека с инфраструктурой на участке 100га". Инвесторами данного проекта являются Латвия, банки Украины.

"Строительство и эксплуатация СП ООО "Ист Инвентментс" пансионата им. Телецкого на базе бывшего детского оздоровительного лагеря в г. Ялта".

ООО "Кронос" реализует проект "Реконструкция, строительство и эксплуатация санатория "Альбатрос" в г. Алушта. Инвестор Российская Федерация.

ООО "Пальмира-Палас" реализует проект "Строительство современного пансионата на базе бывших 2-х корпусов сан. Курпаты". Инвестируется за счет средств банков Украины.

ООО "Миндальная роцца" реализует проект "Строительство и эксплуатация курортно-рекреационного комплекса "Миндальная роцца" в г. Алушта.